

Şu hadisi şerife kulak verelim:

Ebû Saîd el-Hudrî radiyallahu anh, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim dedi:

“Kim bir kötülük görürse, onu eliyle değiştirsin. Şayet eliyle değiştirmeye gücü yetmezse, diliyle değiştirsin. Diliyle değiştirmeye de gücü yetmezse, kalbiyle düzeltme cihetine gitsin ki, bu imanın en zayıf derecesidir.”

Dünya hayatını tanzim etmek, insanları dünya ve ahiret saadetine erdirmek için gelmiş olan İslâm, Müslümanlara emanettir. Müslümanlar, İslâm'ı koruyarak kendi saadet kaynaklarını korumuş olurlar. İslâm da onlara huzur ve saadet kaynağı olur.

İslâm'ın korunması, bir sanat eserinin müzede korunması şeklinde değildir. İslâm, emrettikleri ve yasakladıklarının korunması ile korunmuş olur. Namazın ikame edilmesini sağlamak, alkolün kullanılmasını engellemek İslâm'ı korumak, İslâm emanetine sahip çıkmaktır. Her işlenen haram, her terk edilen ibadet, emanete zarar vermektir. Emanet zarar gördükçe de emanetten yararlanacak olan Müslümanlar eriyecektir.

Önceki Ümmetlerden Yahudilerin eriyiş sürecinde bu hastalık vardır. Allah Teâlâ onlara da Yahudiliği emanet etmişti. Onu korusalardı, kendilerini koruyacaklardı. İşlenen haramlar çoğaldıkça Yahudilik de güç kaybetti. Yahudilik güç kaybedince ona iman edenler de eriyip gittiler. Kur'an'ımız, Maide suresinin 78-81. âyetlerinde bunu izah etmektedir.

Müslüman bir toplumda iki türlü suç işlenebilir. Birinci çeşit suç, zaten suç olarak bilinen zina, kumar ve benzeri yasakların işlenmesidir. İkinci çeşit de, Allah'ın emirlerinden bir emrin yerine getirilmemesidir. Kılınmayan bir namaz, yapılmayan bir hac da işlenmiş bir haramdır. İntihar eden bir insan da, ihmal edildiği için mü'min olarak yetiştirilemeyen bir çocuk da işlenen suçları gösterir.

Hangi suç türünden olursa olsun Müslümanlar, kendilerine emanet edilen dinlerini korumaya mükelleftirler. Korumadıkları dinleri, onlar için bir sorumluluk teşkil etmektedir. Bu koruma, elbette her Müslüman'ın takatı ile sınırlı bir emre göre olacaktır. Zira Allah Teâlâ, hiçbir kuluna kaldıramayacağı şeyi yüklememeyi Şeriat'ının en temel umdelerinden yapmıştır. Kim ne kadar yük kaldıracaksa o kadar mesul olacaktır. Evi ile sınırlı bir takat sahibi evini, geniş bir dairede sözü geçen de geniş bir daireden mesul olacaktır. Elini kullanabilecek olan elini, dilini kullanabilecek olan dilini kullanacaktır. Herkes muhakkak bir iş yapmalıdır. Kalpten gelen bir tepki bile, İslâm emanetini sahiplenmiş olmak için yeterli olabilir.

Tepkisiz Olamayız

Çevremizde olup bitenlere sessiz kalmayacak bir ümmetiz. Bizi ve yol aldığımız gemiyi

etkileyecek her şey bizim ilgi alanımızdadır. Başkalarının günahları başkaları kadar bizim de etkileneceğimiz günahlardır. Onlar, o günahların sahibi olduklarından ötürü biz de günaha sessiz kaldığımızdan ötürü vebal altında oluruz. Ümmet olmak, bir vücudun organları gibi olmak budur. Herkesin kendi bacağından asılması gibi bir şey yoktur. Bize zararı olmayan bir durum olsa dahi, bizim ümmetimizden bir kişinin ateşte yanacak olmasından rahatsız olmamız imanımızın gereğidir. Merhametimiz ve insanlığımız sadece aç ve açık kalanlara olursa, bununla insanlık için çıkarılmış bir ümmet olma düzeyine yükselemeyiz. Kan bağıımız bulunsun veya bulunmasın insanlar bizim yakınıımız durumundadırlar. Bugünkü sessizlik yarın iki ağır sonuç doğuracaktır. Birincisi, sessiz kaldığımız kötülükler hâkim durumuna geçecek biz ezileceğiz. İkincisi de bugün sessiz kaldığımız kötülükleri yarın benimseme riski altında olacağız. Yahudilerin başına gelen afet de bu olmuştur.

En yakın muhitimizden en uzak çevremize kadar, kötülük ve kötü ile mücadeleyi ilke edinmeye mecburuz. Beceremediklerimizden mesul olmayız şüphesiz. Zaten Allah Teâlâ hiçbir kuluna yapamadığının hesabını sormamaktadır. Neyi yapıp yapamayacağımızı ise imanımızın hükmettiği vicdanımız belirleyecektir.

Bugün önümüzde işlene durulan onca haram ve çirkinlikler, dün sessiz kalınmış olan şeylerdir. Düzelsin veya düzelmesin biz, üzerimize düşeni yapmakla mükellefiz. Kalpler Allah'ın elindedir, hüküm O'nundur.

En nazik dili, en olgun metotları kullanmak, yaptığımızı ibadet şuuru ile yapmanın gereğidir. Yaparken bozmamak için bu ayrıntıya dikkat etmeliyiz.

Nehyanilmünker

'Nehyanilmünker' kavram olarak, kötüyü ve kötülüğü engellemektir. Kötülük, Şeirat'ın uygun görmediği her şeyin adıdır, şeriat'ın uygun görmediği şeyler ya dinin yasaklar listesinde olanlardan ya da insanlar arasında arlanılacak işler olarak görülenlerden oluşur. Genellikle günah olarak anılan kötülükler büyük ve küçük olmak üzere ikiye ayrılır. Günahın büyüklüğü ve küçüklüğüne göre de onu engelleme sorumluluğu büyür. Zira maksat, kişiyi ve toplumu çirkinliklerden muhafaza etmektir. Büyük bir çirkinliğin veya yaygınlaştığı için tehlikesi artan bir çirkinliği engellemenin önemi ile kenarda kalmış bir çirkinliği engellemenin gerekliliği aynı ihtiyacı göstermeyebilir.

Nehyanilmünker, hüküm olarak farzı kifayedir. Yani birinin yapması ile toplum o sorumluluktan kurtulur. Kimse yapmazsa bütün toplum sorumlu olur. Farzı kifaye olan bu görev, yerine göre farzı ayın durumuna da gelebilir. Bir babanın çocuğuna müdahalesi, bir öğretmenin öğrencisine müdahalesi, bir imamın camisinde onun arkasında namaz kılan birine müdahalesi farzı kifaye olarak geçiştirilemeyebilir.

İmam Gazalî, bu görevi 'dinin en büyük kutbu' olarak adlandırmaktadır.

Münker olarak adlandırılan hususun, kişisel kanaatlerden oluşmaması gerekir. Şahısların kendi kanaatlerini, din adına emretmeleri veya yasaklamaları kabul edilemeyeceği için nehyanilmünkere konu olan hususu ihtilafı olmayan meseleler arasında görebilmek şarttır. Aynı şekilde bir münkeri zanla var sayıp onu engelleme de yapılamaz; fiilen var olan bir münkerin

üzerine gidilmelidir. Bu görevi yapacak kişinin istihbarat yaparak münkeri tespit etmesi de doğru değildir, alenen işlenen orta yerdeki çirkinliklere müdahale edilmelidir.

Nehyanilmünkeri yapacak olanların kime, neyi, ne zaman söyleyeceklerini bilmelidirler. Hatalı söylenen bir doğrunun iyi sonuç vermemesi gibi bir akıbet hoş değildir. Yaklaştırmak isterken uzaklaştırmak bile mümkündür. Sahabeden Abdullah bin Mesud radiyallahu anhtan rivayet edilen şu söz oldukça hassas bir ölçüye işaret etmektedir: 'Birilerine, akıllarının almayacağı bir şeyi anlatırsan onları fitneye düşürmüş olursun.' (Müslim, Mukaddime, 14)

Neyin ne zaman söyleneceğini bilmek kadar neyin öncelikli olduğunu da bilmek şarttır. Önemli ile öncelikli arasında kesinlikle bir ayırım yapılmalıdır. Vakti kazanma ve en riskliyi giderme anlamında bu önemlidir.